

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

קז.

עין משפט
גור מצוה

מו א ב מ"י פ"ח מהל'
שכירות הלכה ט סמג
עשין פט טו"ש"ע ח"מ פ"י
סמג:
מו ג ד ה מ"י פ"ז מהל'
גולה ואכילת הלכה ד
סמג עשין עב טו"ש"ע ח"מ
פ"י רעב ספ"ק ז':
בח ו מ"י פ"ד מהל'
שמיטת הלכה ט סמג
עשין פב טו"ש"ע ח"מ פ"י
קפו ספ"ק ז' וס"י קנה
ספ"ק ט':
ז (טו"ש"ע ח"מ פ"י שעת
ספ"ק ט':)

האי מאן דבעי דתתבור [ארעיה]. פי' בנותני' שמקלקל שדה וקשה
לדברכה כן הוא רגילות של עובדי אדמה שזורעים שנה
חטין ושנה שטורין וכשזורעין אותה ז' שנים חטין לרופין או שטורין
מתקלקלת וכן נמי משמע בשילהי חוקת הבתים (ב"ב דף י"ז): גזי

מיקל. לע"ג דמטני לא סבר דמקפיד איניש מידי ללא חסר זה:
דאמר מר רבה בר רב הונא רביה דלצי רכבה גידלו צניח:
דהתכור. שמשפח צורה שלא יצמחו זרעוניה: לירע [שהא]
חטין וכו'. ה"ג פסק עמו חטין שמה הוא זרעה חטין בשנה

אחד אמר לכלה חטין ואחד אמר לכלה
שטורין כדפי' רבינו שמואל התם
לכך י"ל האי מאן דבעי שמהא שדהו
חשובה כאלו הניחה שנה אחת בורה
כי כן דרך לזרעה שנה ולהוציאה
שנה כדי שמחזור לכחה ממנה
שהוכחה לזרע שמה חטין ושמה
שטורין ולכן אמר רש"י ג' כשומר
לזרעה חטין שלא יזרע שטורים כי
שמה אשחקד זרעה שטורים ואי כריז
ותני לית לן זה סל לא יאסור רש"י ג':
הני' תהי' דבי כיתנא אין בהם
משום גזל. לע"ג שהתנה

מיקל אמר אביי טעמא דרבן שמעון כדמר
דאמר מר האי מאן דניחא ליה דתתבור
ארעיה לזרעה שתא חטי ושתא שערי שתא
שתי ושתא ערב ולא אמרו אלא דלא כריז
ותני אבל כריז ותני לית לן בה: תבואה
לא יזרעה קמטית [וכו']]: מתני ליה רב
יהודה לרבין [א] "תבואה יזרעה קמטית א"ל
והא אנו תנן תבואה לא יזרעה קמטית א"ל
לא קשיא ^בבהא לן והא להו א"ל רב
יהודה לרבין בר ר"ג רבין אחי יהני תחלי
דבי כיתנא אין בהן משום גזל דעומדות
על גבולין יש בהן משום גזל הואם הוקשו
לזרע אפילו דבי כיתנא נמי יש בהם משום
גזל מ"ט מאי דאפסיד אפסיד א"ל רב יהודה
לרבין בר ר"ג רבין אחי יהני דילי דילך
ודילך דילי ^ה נהוג בני מצרא אילן הנוטה
לכאן לכאן והנוטה לכאן לכאן דאיתמר
אילן העומד על המיצר אמר רב הנוטה
לכאן לכאן והנוטה לכאן לכאן ושמואל
אמר דחולקין מיתבי אילן העומד על המיצר
יחולקו תיובתא דרב ^ו תרנמא שמואל אליבא
דרב בממלא כל המיצר כולו אי הכי מאי
למימרא לא צריכא דתלי טוניה לחד גיסא
ואכתי מאי למימרא מהו דתימא ^ז דא"ל
פלוג הכי קמ"ל דאמר ליה מאי חיות
דפלוגת הכי פלוג הכי א"ל רב יהודה לרבין
בר ר"ג רבין אחי לא תובין ארעא דסמיכא
למתא ^ח דא"ר ^ט אבהו אמר רב הונא אמר
רב יאסור לו לאדם שיעמוד על שדה חבירו
בשעה שעומדת בקמותיה איני והא
אשכחינהו רבי אבא לתלמידיה דרב אמר
להו מאי אמר רב בהני קראי יברוך אתה
בעיר וברוך אתה בשדה בברוך אתה בכואך
וברוך אתה בצאתך וימרו ליה הכי אמר רב
ברוך אתה בעיר שיהא ביתך סמוך לבהכ"נ
ברוך אתה בשדה שיהו נכסוך קרובים לעיר
ברוך אתה בכואך ^י שלא תמצא אשתך ספק
גדה בשעת ביאתך מן הדרך ברוך אתה
בצאתך ^{יא} שיהו צאצאי מעיך כמותך ואמר להו
ר' יוחנן לא אמר הכי אלא ברוך אתה בעיר
שיהא בית הכסא סמוך לשולחך אבל
בהכ"נ לא ^{יב} ורבי יוחנן למעמיה דאמר ^{יג} שבר
פסיעות יש ברוך אתה בשדה שיהו נכסוך
משולשין שלישי בתבואה שלישי בזיתים
ושלישי בגפנים ברוך אתה בכואך וברוך
אתה בצאתך שתהא יציאתך מן העולם
כביאתך לעולם מה ביאתך לעולם בלא
חטא אף יציאתך מן העולם בלא חטא
לא

תורה אור השלם

- 1 ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה:
- 2 ברוך אתה בבאך וברוך אתה בצאתך:

הגהות הב"ח

- (6) נמי ודילך דילי ונהוג:
- (3) שם ד' יוחנן לטעמיה

הגהות הגר"א

- [א] נמי תבואה יזרעה חטי. כ"ג ור"י ק"י ג' תבואה לא יזרעה חטי ומתבואה יזרעה קמטית א"ל

יהושע שיהו מלקטין עשבים בכל
מקום כדלמר בסוף פ' מרובה (ב"ב
דף פ"א). התם מיירי דעשבים שאין
ראוים לאדם אלא לבהמה וכן משמע
מדלג נקט ירקות אצל מחלי שהן
מאכל אדם אסור אלא"כ הוא
שדה פשתן: א"ר' העומד ע"י
המיצר. פי' הקונטרס אינו מיושב
שפירש אילן שנטוע בקרקע סמוך
למיצר והשרשים נוטים בשל חבירו
אלא נראה לפרש שהאילן עומד ממש
על המיצר שהוא של שניהם ואין
השרשים ממשפטיין לקרקעו של זה
יותר משל זה אך הענפים נוטין יותר
לשל אחד מהם רב אמר הנוטה
לכאן לכאן כיון שהשרשים שויים בשל
זה כמו בשל זה אזלינן זמר הענפים
מה שיש מן הענפים כנגד המיצר
חולקים והשאר לרשות שנטוין הו'
הכל שלו ושמואל אמר חולקין אזלינן
זמר השרשים שהם שויים כמו כן
יהיו שריש צענפים אצל אי נטוע
כולו ברשות אחד והענפים נוטים
ברשות חבירו בזה אמר ר' יוחנן צ"פ
לא יחפור (ב"ב דף ק"ז): וסל ד"ה
ואחד) מציא וקורא שעל מנת כן
הנמיל יהושע את הארץ שכל הענפים
יהא לצעל השרשים ובהא מרדו נמי
רב ושמואל דשמעתין מפיך אילן
העומד על המיצר חולקים ומשי
צממלא כל המיצר כמו שהשרשים הן
כולן על המיצר כך הם הענפים
ודתלי טעוניה לחד גיסא דקאמר
לא שהענפים עובדים המיצר אלא
שיש פירות לזד אחד יותר מלזד
חבירו מהו דתימא ניפלוג לאורכו של
מיצר קמ"ל דחולקין לרוחבו של מיצר
ושיליה הבית והעלייה (לקמ"ד דף ק"ח):
דמתן שמי גינות וז למעלה מזו וירק
צניחים השרשים לכ"ע הם של עליון
לפי שהם יונקים מגינתו אבל הנוף
שהוא צאיר התחתון ל"י יהודה הוא
של תחתון ולר"מ הו' לשל עליון דאמר
שדי נופו זמר עיקרו והתם פסיק

כר"ש דאמר כל שיכול עליון לפשוט ידו וליטול הרי אלו שלו והיינו
כר"מ והשאר מסתמא הפקיר לתחתון ונראה דאפי' לרב דלית
ליה הכא שדי נופו זמר עיקרו סובר שפיר כר"מ דכיון דהתם
כל השרשים כולן בשל עליון דין הוא למימר שדי נופו זמר
עיקרו כדאמר נמי רבי יוחנן בשילהי לא יחפור ושמואל דאמר
הכא חולקין יכול לטבור התם כרבי יהודה ללא אמר שדי נופו
זמר עיקרו משום דרגילות למלאות גינתו עפר ולהשוותו אל
על המיצר רק מעט מן הענפים נוטים לכאן ולכאן חוץ לרוחב המיצר:

הגהות הגר"מ

- [א] נמי תבואה יזרעה חטי. כ"ג ור"י ק"י ג' תבואה לא יזרעה חטי ומתבואה יזרעה קמטית א"ל

כר"ש דאמר כל שיכול עליון לפשוט ידו וליטול הרי אלו שלו והיינו
כר"מ והשאר מסתמא הפקיר לתחתון ונראה דאפי' לרב דלית
ליה הכא שדי נופו זמר עיקרו סובר שפיר כר"מ דכיון דהתם
כל השרשים כולן בשל עליון דין הוא למימר שדי נופו זמר
עיקרו כדאמר נמי רבי יוחנן בשילהי לא יחפור ושמואל דאמר
הכא חולקין יכול לטבור התם כרבי יהודה ללא אמר שדי נופו
זמר עיקרו משום דרגילות למלאות גינתו עפר ולהשוותו אל
על המיצר רק מעט מן הענפים נוטים לכאן ולכאן חוץ לרוחב המיצר:

תשעין